

**МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
(Мінсоцполітики)**

вул. Еспланадна, 8/10, м. Київ, 01601, тел.: (044) 226-24-45, факс: (044) 289-00-98 E-mail: info@mlsp.gov.ua,
Код ЄДРПОУ 37567866, реєстраційний рахунок 3521301578737 в ДКСУ м. Києва, МФО 820172

09.11.17 № 21788/0/2-17/37

На № 046/2/183-17 від 19.10.2017

**Народному депутату України
Павленку Ю. О.**

Про надання інформації

Шановний Юрію Олексійовичу!

Міністерство соціальної політики на виконання доручення Прем'єр-міністра України Гройсмана В. Б. від 27.10.2017 № 42638/1/1-17 розглянуло Ваш депутатський запит, оголошений на засіданні Верховної Ради України 20.10.2017, щодо, на Вашу думку, негативних тенденцій у сфері усиновлення та розвитку сімейних форм виховання для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та повідомляє.

Щодо негативних тенденцій у сфері усиновлення та влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ї

Починаючи з 2014 року державна статистика щодо усиновлення та влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі в сімейні форми виховання, узагальнюється без відомостей тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополя, а також населених пунктів Донецької та Луганської областей, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження.

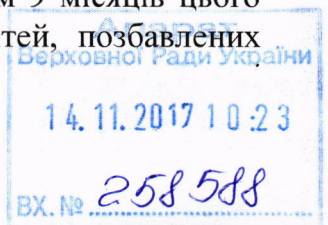
З огляду на зазначене порівняння статистичних даних стосовно влаштування дітей, які втратили рідних батьків, у сімейні форми виховання (усиновлення, опіка, прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу) протягом 2013–2016 рр. і в попередній період є необ'єктивним та некоректним.

Щодо зменшення кількості усиновлених дітей через ненадання їм відповідного статусу

На сьогодні в Україні понад 17 тисяч дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені, з них майже 11,5 тисяч влаштовані в сімейні форми виховання.

Протягом 2016 року 2 897 дітей було взято Мінсоцполітики на централізований облік дітей, які можуть бути усиновлені, що на 11 % більше, ніж у 2015 році.

За оперативними даними служб у справах дітей, протягом 9 місяців цього року громадянами України усиновлено 1 080 дітей-сиріт і дітей, позбавлених

батьківського піклування, тобто стільки ж, як за аналогічний період 2016 року, а на централізований облік взято 2 651 дитину, що на 5,5 % більше, ніж за аналогічний період 2016 року.

Тому твердження, що зменшується кількість усиновлених через ненадання дітям, які залишилися без батьківського піклування відповідного статусу, не є об'єктивним.

Щодо щорічного зменшення кількості усиновлень дітей на 400 випадків

За даними державної статистики, у 2016 році було усиновлено 1 884 дитини, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, з них громадянами України – 1 490 дітей, а за результатами 2015 року – 1 868 таких дітей, з них 1 489 – громадянами України. Це спростовує твердження щодо зменшення кількості фактів усиновлення на 400 випадків щорічно.

Щодо зменшення кількості дітей, влаштованих у сімейні форми виховання, у Донецькій та Луганській областях

У період проведення антитерористичної операції у Донецькій та Луганській областях на території значної частини населених пунктів органи державної влади України тимчасово не здійснюють свої повноваження (список таких населених пунктів затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.11.2014 № 1085-р). З огляду на це Мінсоцполітики не може отримати повної інформації щодо набуття дітьми, які залишилися без батьківського піклування, підстав надання їм статусу та влаштування таких дітей у сім'ї.

Незважаючи на роботу в складних умовах проведення антитерористичної операції, за період 2014–2016 років у Донецькій області усиновлено 462 дитини (355 – громадянами України), в Луганській області – 143 дитини (119 – громадянами України).

За інформацією служб у справах дітей, з територій, які підконтрольні українській владі, в Донецькій області у 2016 році громадянами України було усиновлено на 25 дітей більше, ніж у 2015 році, а в Луганській області – на 9 більше.

За оперативними даними, протягом 9 місяців 2017 року в Донецькій області усиновлено 97 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, з них громадянами України – 67; у Луганській області – 25 дітей (громадянами України – 21).

З метою недопущення порушень у взятті на облік дітей, які можуть бути усиновлені, та позбавлення їх права на усиновлення в разі припинення в зоні проведення антитерористичної операції функціонування служби у справах дітей районного чи обласного рівня, а також переміщення таких дітей до іншої адміністративно-територіальної одиниці Мінсоцполітики у 2015 році внесено зміни до Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 № 905 (зі змінами).

Щодо штучно створеного дефіциту дітей, які мають право бути усиновленими

В Україні зберігається позитивна тенденція щодо збільшення сімей, які бажають усиновити дітей. На сьогодні близько 1 800 подружніх пар та одиноких

громадян перебуває на обліку кандидатів в усиновлювачі, що на 20 % більше, ніж у 2012 році.

Однак громадяни України продовжують віддавати перевагу усиновленню дітей до 5 років (80 % від бажаючих усиновити). Водночас частка таких дітей на обліку не перевищує 8 %. Найбільша кількість дітей, які чекають на усиновлення, – майже 12 тисяч – віком від 10 до 18 років, проте бажаючих взяти їх у сім'ю на виховання дуже мало.

Переважна більшість дітей, які перебувають на обліку з усиновлення, – понад 62 % – це діти, які мають братів / сестер. Великі родинні групи дітей, як показує практика, найкраще влаштовуються на виховання в дитячі будинки сімейного типу.

Щодо влаштування дітей до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу

Органи опіки та піклування відповідно до законодавства України наділені повноваженнями щодо забезпечення захисту прав та інтересів дітей, зокрема стосовно встановлення дітям, залишеним без батьківського піклування, відповідного статусу та влаштування їх у сім'ї.

За оперативними даними служб у справах дітей, за 9 місяців 2017 року в прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу влаштовано на 99 дітей більше, ніж за аналогічний період 2016 року.

Відповідно до Закону України від 13.07.2017 № 2137-VIII „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2017 рік” передбачено субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво / капітальний ремонт / реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництво / придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, виготовлення проектно-кошторисної документації, головним розпорядником коштів якої є Мінсоцполітики.

Зазначену субвенцію (обсягом 277,7 млн грн) вперше запроваджено в Державному бюджеті України на 2017 рік і спрямовано на підтримку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

За ці кошти цього року планується придбати 83 житлових приміщень для дитячих будинків сімейного типу, в які можуть бути влаштовані з інтернатів 600 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та 328 квартир соціального призначення, що дасть змогу забезпечити соціальним житлом 555 дітей та осіб зазначеної категорії.

Щодо „економії” коштів, виділених у Державному бюджеті на 2016 рік, на влаштування та утримання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

Щодо повернення невикористаних коштів, передбачених бюджетною програмою „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом „гроші ходять за дитиною”, оплату послуг із здійснення

патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя" повідомляємо, що Мінсоцполітики щорічно подає до Мінфіну прогнозовані показники за даними обласних, Київської міської держадміністрацій.

Протягом року Урядом здійснюється перерозподіл коштів між регіонами, що дає змогу вчасно реагувати на потреби новостворених прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу та не допускати утворення заборгованості або затримок в отриманні державної соціальної допомоги.

Щодо розгляду судами справ про позбавлення батьківських прав

Враховуючи те, що відповідно до Закону України „Про судоустрій і статус суддів” здійснення науково-методичного забезпечення діяльності суддів загальної юрисдикції покладено на Національну школу суддів України, аналіз судової статистики, її узагальнення та забезпечення єдності судової практики належить до повноважень Верховного Суду України, Мінсоцполітики готує звернення до вищезазначених органів з метою вирішення проблемних питань стосовно термінів і стану розгляду судами справ про позбавлення осіб їхніх батьківських прав, що унеможливорює встановлення місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування дітям відповідного статусу та забезпечення дотримання їхніх прав, найкращих інтересів, а також державних гарантій.

Щодо забезпечення захисту прав та інтересів дітей, які проживають у новостворених об'єднаних громадах

Для розв'язання цієї проблеми вживаються такі заходи:

Мінсоцполітики затверджено наказ від 21.06.2017 № 1030 „Про деякі питання діяльності об'єднаної територіальної громади (далі – ОТГ) щодо виконання послуг із соціальної підтримки населенню”;

з 01 липня 2017 року за підтримки Світового банку та Представництва дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні запроваджено пілотний проект у 40 об'єднаних територіальних громадах 19 регіонів і розпочалось впровадження моделі адміністрування надання послуг із соціальної підтримки населення;

Мінсоцполітики ініційовано проведення регіональних семінарів-нарад щодо запровадження інтегрованих моделей соціального захисту в ОТГ. Окремі блоки семінарів присвячені виключно питанням забезпечення прав дітей та сімей з дітьми в ОТГ. Зазначена ініціатива є всеукраїнською і доступною для всіх створених ОТГ. У семінарах беруть участь представники соціального сектору обласних та районних рад;

проектом постанови Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку та умов надання у 2017 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво / капітальний ремонт / реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництво / придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, виготовлення проектно-кошторисної документації” також передбачено внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866 „Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини” щодо виконання об'єднаною територіальною громадою функцій органу опіки та піклування.

Щодо вдосконалення законодавства України з питань захисту дітей в умовах збройного конфлікту та воєнних дій

За період проведення антитерористичної операції за участю Мінсоцполітики законодавчо унормовано ряд важливих питань стосовно забезпечення прав дітей в умовах збройного конфлікту.

На виконання статті 30¹ Закону України „Про охорону дитинства” постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2017 № 268 затверджено Порядок надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, яким урегульовується механізм надання вищезазначеного статусу, та, відповідно, забезпечення окремих пільг і гарантій саме цій категорії дітей.

Відповідно до вищезазначеного Порядку Мінсоцполітики проводить щомісячний моніторинг дотримання прав дітей, зокрема, стану оцінювання потреб внутрішньо переміщених дітей і дітей, які проживають на лінії зіткнення, в установленні вищезазначеного статусу, а також щодо кількості відкритих кримінальних проваджень про вчинення злочину проти дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів.

Станом на 01.10.2017 службами у справах дітей виявлено 64 дитини, які мають право на встановлення відповідного статусу, з них 2 дітям у Донецькій і Харківській областях згідно з рішенням органу опіки та піклування такий статус уже встановлено.

З метою удосконалення механізму встановлення статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, Мінсоцполітики розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України „Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 і від 05 квітня 2017 р. № 268”, яким пропонується розширити перелік підстав для отримання дітьми відповідного статусу, а також спростити механізм його встановлення.

Мінсоцполітики тримає на постійному контролі питання щодо виконання вимог законодавства у сфері забезпечення захисту прав дітей, зокрема тих, які перебувають у зоні воєнних дій, і тих, які постраждали внаслідок збройного конфлікту.

З повагою

Міністр

А. Рева

